

POTOČANAC J.

ANALIZA PROIZVODNJE PŠENICE I MAKROISPITIVANJA NOVIH SORTI U SR HRVATSKOJ

Današnja je potreba pšenice kod nas u SR Hrvatskoj, iako je potrošnja smanjena na oko 170 kg po glavi stanovnika, povećana zbog porasta stanovništva, zbog isporuka određenih količina SR BiH-u i Sloveniji, te zbog povećane potrošnje u stočarskoj ishrani.

Tako nam je proizvodnja od 1,187.000 tona, koliko je prema podacima bilo proizvedeno u 1982. godini, jedva dostajalo. Zbog toga se nisu mogle stvoriti nikakve rezerve niti ostvariti izvoz određenih količina.

Morala bi nam proizvodnja iznositi barem 1,340.000 t kao što je bila 1976. godine, kako bismo mogli podmiriti vlastite potrebe u zemlji, a ostatak bilo uskladištiti kao rezervu ili izvesti.

No spomenutu proizvodnju iz 1976. nije nam do sada uspjelo dostići.

Da to potkrijepim istakao bih podatak da je u 6-godišnjem periodu 1977 — 1982. zaključno, prosječna godišnja proizvodnja iznosila oko 1,093.000 tona zrna. Čak je i proizvodnja 1981/82, koja je u odnosu na ostalih 5 godina bila i po ukupnoj proizvodnji i prirodoma po hektaru mnogo bolja, još uvijek mnogo manja i slabija od priroda godine 1975/76.

Dok je prosječni prirod zrna po hektaru iznosio 1976. u Republici 3,63 t/ha («zlatna dolina» je bila tada dominantna sorta u proizvodnji), dotle je isti prosjek 1981/82. iznosio 3,57 t/ha zrna, a u periodu 1977 — 1981. zaključno, republički prosjek je varirao od 3,37 (1981. god.) do 3,48 (1977. god.) t/ha zrna (Potočanac 1981).

Dakle ni u 1981/82. klimatski vrlo srodnoj 1975/76. godini nije u Republici dostignut ni hektarski prirod, niti ukupna proizvodnja iz 1976. god., iako su se u proizvodnji sijale rodnije sorte negoli u godini 1975/76.

Navedeni pad hektarskih priroda i ukupne proizvodnje u Republici stvara prilično velike probleme u prehrani općenito, a posebno mlinsko-pekarскоj industriji Republike.

Ne bih ulazio u detaljniju društveno-ekonomsku analizu uzroka za nastalu situaciju, no ukazao bih na neke činjenice koje djeluju nepovoljno na ratarsku proizvodnju općenito, pa i na proizvodnju pšenice. To su ove činjenice:

1. smanjivanja obradivih ratarskih površina u SR Hrvatskoj u cjelini i djelovanju tih činjenica na proizvodnju pšenice, te
2. suviše veliko variranje priroda jedne te iste sorte u jednoj regiji, pa i na jednom kombinatu kao i činjenicu nedovoljnog iskorištavanja potencijala rodnosti sorti u proizvodnji.

Utjecaj jednog i drugog faktora je nepovoljan i na prirod po hektaru i na ukupnu proizvodnju.

Dr Josip POTOČANAC, ZAGREB

Što se tiče smanjivanja sjetvenih površina pod pšenicom istakao bih da su one u zadnjih 10 godina opale za oko 66.000 ha ukupno kao što se vidi iz podataka u tabeli 1. Navedeni podaci pokazuju da je došlo do velikog smanjenja sjetvenih površina u seljačkoj proizvodnji. To je izazvalo smanjenje sveukupnih sjetvenih površina, pa i ukupne proizvodnje.

Tabela 1

Godina	Zasijano u 000 ha po sektorima proizvodnje					
	Sveukupno		Društveni		Privatni	
	Apsolutno	Relativno	Apsolutno	Relativno	Apsolutno	Relativno
1959 — 1973.	398,0	100	80,0	100	318,0	100
1974 — 1981.	341,0	85,6	91,0	113,7	250,0	78,6
1982.	332,0	83,4	102,0	127,5	230,0	72,3

Razlika do 1982. —66.000 ha + 22.000 ha — 88.000 ha

Povećanje sjetvenih površina na društvenom sektoru za 22.000 ha nije nadoknadilo spomenuto smanjenje proizvodnje na selu.

Tome smanjenju proizvodnje na selu ima više razloga, no jedan od njih je i smanjivanje obradivih oraničnih površina u SR Hrvatskoj u zadnjih 10 godina. Podaci iz tabele 2 pokazuju da je smanjenje na privatnom sektoru iznosilo čak 104.000 ha ili za 8,2% u odnosu na godinu 1971.

Kako je povećanje oraničnih površina društvenog sektora iznosilo samo 12.000 ha, to znači da se na 92.000 oraničnih površina prestala proizvoditi hrana.

Tabela 2—

Godina	Oranice i vrtovi u SRH po sektorima proizvodnje					
	Sveukupno		Društveni		Privatni	
	Apsolutno	Relativno	Apsolutno	Relativno	Apsolutno	Relativno
1971.	1,559.000 ha	100	294.000 ha	100	1,265.000 ha	100
1975.	1,517.000 ha	97,3	297.000 ha	101,0	1,206.000 ha	95,3
1980.	1,467.000 ha	94,1	306.000 ha	104,1	1,161.000 ha	91,8
± do						
1980.	—92.000 ha	—5,9	+12.000 ha	+4,1	—104.000 ha	—8,2 %

U razdoblju 1959 — 1974. se pšenica uzgajala na površini od oko 398.000 ha, dok se danas, 10 godina kasnije ona uzgaja samo na oko 330.000 ha.

Da bi se na navedenih smanjenih 330.000 ha proizvelo neophodno potrebnih 1,340.000 tona, mora republički srednji prirod biti povišen na 4,06 t zrna po hektaru.

Povećanje bi u odnosu prosječne prirode prethodnih par godina iznosilo:

— u odnosu na 1982. godinu	13,7 %
— u odnosu na 1981. godinu	33,6 %
— u odnosu na 1980. godinu	23,8 %, a
— u odnosu na 1976. godinu	11,8 %

Ostvarivanje spomenutog povećanog republičkog prosječnog priroda i nije objektivno teško ostvarivo kao što se to vidi iz ostvarenih prosječnih priroda zadnjih 10 godina na 100.000 ha društvenog sektora proizvodnje, gdje je prosječni prirod varirao od 4,05 t/ha (1975. godine) — 5,69 t/ha u 1976. godini.

No uzevši u obzir da se od ukupnih 330.000 ha oko 220.000 ha nalazi na privatnom sektoru u tradicionalnoj seljačkoj proizvodnji i da bi baš proizvodnju na tih 220.000 ha trebalo unaprijediti, problem nije jednostavan. Naročito i zbog toga što je prirod zrna vrlo kompleksno svojstvo. Rezultat je kompleksnog djelovanja triju grupa proizvodnje faktora. To su:

- biogeni faktor, sorta i njene osobine
- ekološki faktor — stanište proizvodnje, oranice i njihova svojstva s jedne strane te tok klime u toku vegetacije s druge strane;
- te tehnologija proizvodnje — suvremena linija proizvodnje usklađena s morfološko-fiziološkim tipom sorte.

Problem nije jednostavan ne samo zbog toga što je to tradicionalna seljačka proizvodnja na malim parcelama od 0,5 do 1,0 ha bez organiziranije stručno-ekonomske pomoći, nego i radi toga što bi tu stihijno-tradicionalnu proizvodnju trebalo mijenjati i uvoditi suvremenu proizvodnju. To traži od proizvođača ne samo poznavanje osobina i zahtjeva modernog sortimenta, nego isto tako gnojiva, naročito herbicida itd. kao i bolju opremljenost i veća ulaganja.

Dovoljno je da se u proizvodnji koristi neadekvatna sorta ili da tehnologija nije usklađena s morfološko-fiziološkim tipom sorte i njegovim potrebama, pa da dođe do stagnacije ili čak pada priroda.

Zbog unapređenja proizvodnje bilo bi potrebno da se na razini Republike, regije, pojedinih kombinata priđe izradi projekta suvremene proizvodnje pšenice odnosno linije proizvodnje za pojedine morfološko-fiziološke grupe sorti i to:

- za društveni sektor na proizvodno-tehnološkoj višoj razini, a
- za privatni sektor proizvodnje na jednoj po proizvodnji i tehnološkoj nešto nižoj razini.

Projekt bi uz ciljeve proizvodnje trebao u sažetoj formi sadržavati razrađenu tehnološku liniju proizvodnje prema tipu sorte i ekološkim prilikama staništa — regije — proizvodnje.

Tako razrađena linija proizvodnje bi omogućila proizvođačima pšenice -- kako na društvenom, a naročito na privatnom sektoru proizvodnje — da koristeći najnovija saznanja o sortimentu, agromjerama itd. postignu visoku i stabilnu proizvodnju po hektaru.

Zbog toga što sorta ima dominantnu ulogu u proizvodnji, i s obzirom na razinu tehnologije, rajonizaciju i namjenu proizvodnje, u daljnjem bi tekstu obradio 4-godišnja istraživanja osobina oko 50 novih visokorodnih sorti ozimih pšenica izvedenih u tzv. makropokusima SR Hrvatske na poljoprivrednim kombinatima.

Svrha navedene obrade i analize je dobivanje što objektivnijih informacija o njihovoj adaptabilnosti i rodnosti, a u odnosu na »zlatnu dolinu«, kako bi se proizvođači upoznali s rezultatima ispitivanja rodnosti sorti i u proizvodnji koristili najrodnije i najperspektivnije sorte po drugim svojstvima.

Rezultati ispitivanja novih sorti i linija pšenice

Analiza se odnosi na tzv. makroistraživanja osobina novih sorti i linija oz. pšenice tj. njihove rodnosti i kvaliteta i prema tome njihove adaptabilnosti klimatsko-edafskim uvjetima proizvodnje kod nas. Analiza obuhvaća period istraživanja od 1979. do 1982.

Istraživanja obuhvaćaju, u uporedbi s kontrolom »zlatne doline«, 50 novih pšenica. To su uglavnom domaće sorte i linije i to:

- sorte koje su priznate iza 1974, te
- nove linije, čije ispitivanje i priznavanje još 1982. nije dovršeno.

Ispitivanja su godišnje vršena na 14 — 17. polj. kombinata S R Hrvatske od Belja, Osijeka, Vukovara, Vinkovaca i Županje na istoku do Čakovca, Koprivnice, Ivanić-Grada itd. na zapadu.

Ispitivane pšenice bile su sijane na parcelama površine od 0,5 do 1,0 ha jedna od druge tj. na istoj tabli, uporedo sa »zlatnom dolinom«. Tehnologija od sjetve do žetve bila je identična za sve ispitivane materijale i adekvatna tehnologiji primjenjivanoj u proizvodnji pšenice na kombinatu.

Uz prirod je još ispitivan i kvalitet, a praćeni su i polijeganje, napadi bolesti, visina biljke itd.

Pojedine su sorte bile ispitivane u toku sve 4 godine na svim lokalitetima, a druge na samo 4—5 lokaliteta i to 1—3 godine. Iz podataka tabela 3, 4 i 5 vidi se na koliko lokacija i kroz koliko godina je ispitivana pojedina sorta.

Za obračun priroda pojedine sorte su uzimane samo lokacije na kojima se nalazila ta sorta i »zlatna dolina«. To zbog toga kako bi se prosječni prirod sorte i »zlatne doline« mogao izračunati — apsolutni i relativni a u odnosu na »zlatnu dolinu«. U tabelama je dat i rang sorti prema prirodu.

Tako dobiveni podaci za svih 50 sorti i linija su iskazani u tabelama 3, 4, 5.

U tabeli 3 se nalaze sorte i linije, koje su u ispitivanjima imale prirod zrna, a u odnosu na kontrolu »zlatnu dolinu«, viši za 5,0% do 14,3%.

Tabela 3 — Rezultati ispitivanja pšenice u makropokusima SR Hrvatske — sumarni rezultati 1979 — 1982.

Red. broj	Sorta linija	Ispitivano Godi- na	Loka- cija	Prirod Sorte	t/ha »zlatne doline«	Relat. Z.D. =100	Rang priroda
1	Zg 6569/76	3	14	5,90	5,16	114,3	1
2	Lonja	3	21	5,76	5,11	112,7	2
3	Zg IPK 1270	3	25	5,66	5,02	112,7	3
4	Zg 6899/76	2	13	5,56	5,02	110,7	4
5	Baranjka	4	34	5,71	5,20	109,8	5
6	Zg 6881/76	2	8	5,65	5,15	109,7	6
7	Miljenka	3	15	5,57	5,10	109,2	7
8	Korana	3	20	5,63	5,18	108,7	8
9	Zg 3497/76	1	7	5,20	4,79	108,6	9
10	Dika	4	42	5,67	5,22	108,6	10
11	Dukat	4	43	5,61	5,22	107,5	11
12	Vučedolka	4	34	5,87	5,48	107,1	12
13	NS—7000	3	16	5,51	5,17	106,6	13
14	Osječanka	3	21	5,30	4,99	106,2	14
15	Nova zlatna	4	40	5,58	5,27	105,9	15
16	NS—2703	1	4	5,55	5,24	105,9	16
17	NS—2568/2	1	4	5,67	5,38	105,4	17
18	Super zlatna	4	39	5,58	5,31	105,1	18

Tu je bilo 18 sorti linija pšenice, čija imena i podaci o prirod se vide iz tabele.

Sorta »lonja« Linije Zg 6569/76, Zg IPK 1270 i Zg 6899/76 po prirod bile su najrodnije u ispitivanju među 18 materijala (iskazanih u tabeli 3. U odnosu na »zlatnu dolinu« bio im je prirod viši za 10 — 14,3%.

Ostalih 14 sorti i linija postiglo je prirod zrna, koji je u odnosu na »zlatnu dolinu« bio viši za 5,0% — 10,0%.

Navedene sorte i linije — naročito prva četiri materijala proizvođača bi trebali što bolje upoznati i što više koristiti u proizvodnji, ne samo zbog njihove visoke rodnosti, nego i zbog drugih svojstava što ih posjeduju neke od njih, kao što su:

— polupatuljasta visina biljke s vrlo visokom otpornošću na polijeganje i vrlo dobro podnošenje gustog sklopa kao što je to slučaj kod: Zg 6569/76, »lonja«, Zg IPK 1270, »baranjka«, »miljenka«, »dukat«, »korina«, »dika«, Zg 3497/76, NS 7000, NS 2703, NS 2568/2;

— zbog otpornosti odn. visoke rezistentnosti na pepelnicu, crmu i lisnu rđu kod pšenica: Zg 6569/76, »lonja«, Zg 6899/76, »baranjka«, Zg 6881/76, »miljenka«, »korana«, Zg 4397/76, »dika«, »vučedolka«, »nova zlatna« i »super zlatna«;

— te dobrim kvalitetom koji posjeduju: »osječanka«, »miljenka«, i »dukat«.

Kvalitet ostalih linija i sorte iz ove grupe je nešto bolji od kvaliteta »zlatne doline«.

Poznavanje i korištenje spomenutih osobina ovih sorti u proizvodnji omogućava višu tehnologiju, bolje iskorištavanje jače gnojidbe N-gnojivom, a to se rentira višim prirodnima i stabilnijom proizvodnjom.

Svi navedeni materijali su ozime pšenice s dobrom otpornošću na mraz i niske temperature u zimi.

Možda je još potrebno reći, da su svi spomenuti materijali domaće pšenice i da su kreirani u okviru ovih znanstveno- oplemenjivačkih programa na pšenici:

- »Osječanka« . . . OS oplemenjivački program
- NS 7000, NS 7203, NS 2568/2 su kreacije NS oplemenjivačkog programa,
- Zg 6569/76, »lonja«, Zg 6899/76, »baranjka«, »miljenka«, »dika«, »korana«, Zg 6881/76, Zg 3497/76, »vučedolka«, »nova zlatna« i »super zlatna« su kreirane u okviru starog Zg oplemenjivačkog programa, te
- Zg IPK 1270, i »dukat« su kreacije oplemenjivačke grupe Poljoslužbe IPK Osijek i P C Hrvatske.

U tabeli 4 su dati podaci za 23 ispitivane sorte i linije, koje su prema rezultatima bile do 5% rodnije od »zlatne doline« kao i one koje su bile do 5% manje rodnije od »zlatne doline«. Dakle koje su prema rezultatima bile beznačajno rodnije odn. beznačajno manje rodne od »zlatne doline«.

Spomenuta 23 materijala su kreirana o okviru slijedećih oplemenjivačkih programa pšenice:

- 16 sorti i linija su iz NS programa,
- 3 " " " " iz Zg IPK programa,
- 4 sorte i linije su iz starog Zg programa,
- 1 sorta je iz OS oplemenjivačkog programa.

Tabela 4 — Rezultati ispitivanja pšenice u makropokusima S R Hrvatske
sumarni rezultati 1979 — 1982.

Red. broj	Sorta linija	Ispitivano Godi- na	Loka- cija	Prirod Sorte	t/ha »zlatne doline«	Relat. Z.D. =100	Rang priroda
19	Zg IPK 3370	4	37	5,44	5,21	104,4	19
20	Nizija	2	12	4,97	4,78	104,0	20
21	Zlatoklasa	4	38	5,42	5,22	103,8	21
22	Dobra	3	20	5,36	5,17	103,7	22
23	Jugoslavija	4	24	5,13	4,95	103,6	22
23	Banija	2	11	5,01	4,85	103,3	23
24	NS—2568/1	1	4	5,55	5,38	103,2	24
25	NS—7001	1	4	5,40	5,24	103,1	25
27	NS—2704	1	4	5,40	5,24	103,1	27
28	Sivka	1	6	6,29	6,11	102,9	28
29	Moslavka	4	29	5,55	5,40	102,7	29
30	Kozara	3	14	5,22	5,10	102,3	30
31	Mačvanka 2	4	24	5,14	5,04	102,0	31
32	Sutjeska	4	19	5,07	4,97	102,0	32
33	Zg IPK 136/70	2	10	6,09	5,98	101,8	33
34	Posavka 2	3	18	5,04	5,02	100,4	34
35	Drina	1	7	5,40	5,40	100,0	35
36	Drava	4	42	5,26	5,26	100,0	36
37	NS—2713	1	4	5,22	5,24	99,4	37
38	K—17	3	16	5,40	5,49	98,4	38
39	Balkan	4	26	4,92	5,01	98,2	39
40	Zg IPK 5771	4	32	5,15	5,25	98,1	40
41	NS rana 1	3	20	5,03	5,24	96,0	41
42	Banačanka	3	17	4,86	5,06	96,0	42

Među navedenim materijalima predstavljaju veću vrijednost one sorte i linije čija je rodnost, makar i beznačajno, viša od »zlatne doline« ukoliko posjeduju neka druga pozitivna svojstva za proizvodnju kao što je:

— bolji kvalitet kakav posjeduju: Os. 20 »mačvanka« 2, »posavka« 2, »jugoslavija«, »baranjka«, »kozara«, »nizija«, NS 2704, NS 7001, »sivka«, »moslavka«, K—17 »dobra«;

— odnosno otpornosti na pepelnice i rđe, što ih posjeduju: »zlatoklasa«, »dobra« i »moslavka«;

— polupatuljastu visinu biljke i ranozrelost kao što je to kod: »moslavke«, »dobre«, »drave«, »nizije«, »zlatoklase« i Zg IPK 3370.

Grupa sorti i linija, koje su imale prema rezultatima ispitivanja značajnije niži prirod od »zlatne doline« prikazana je u tabeli 5.

Tu se je našlo kao što se vidi iz tabele ukupno 7 sorti, čiji je prirod bio niži od »zlatne doline« za više od 5%.

Osobine ove grupe sorti je dobar kvalitet zrna i brašna — izuzev sorte »sava«.

Tabela 5 — Rezultati ispitivanja sorti pšenice u makropokusima S R Hrvatske sumarni rezultati 1979 — 1980.

Red. broj	Sorta linija	Ispitivano		Prirod. Sorte	t/ha »zlatne doline«	Relat. Z.D. =100	Rang priroda
		Godi- na	Loka- cija				
43	NS rana 2	4	46	4,91	5,26	93,3	43
44	Zg IPK 5970	2	11	5,03	5,40	93,1	44
45	Partizanka	4	32	4,66	5,05	92,3	45
46	Sava	2	13	4,67	5,16	90,5	46
47	Mačvanka 1	2	14	4,84	5,35	90,5	47
48	Dobro polje	2	13	4,36	4,96	87,9	48
49	M—33—1	1	7	5,24	6,12	85,6	49
50	Ravnica	2	12	4,11	5,10	80,6	50

S obzirom na činjenicu da humidna klima u generativnoj fazi razvoja pšenice djeluje nepovoljno na kvalitet kao i to da područja S R Hrvatske zapadno od poteza Slav. Brod — Našice imaju taj tip klime može se tvrditi da ove sorte u spomenutim proizvodnim područjima Hrvatske neće moći formirati i postići kvalitet na primjer kao u proizvodnim područjima Vojvodine — posebno potisja, kao i da njihov prirod kruha po hektaru — kad se izračunava iz praroda zrna/ha i dobiti kruha — bit će niži nego li kod sorti navedenih u tabeli 3.

Uzevši još u obzir njihovu nedovoljnu otpornost na pepelnicu i polije-ganje — osobine od kojih u proizvodnim područjima S R Hrvatske ovisi visina i stabilnost priroda — mislim da se može reći da one pokazuju smanjenu adaptabilnost u proizvodnim područjima S R Hrvatske i da je baš to razlog postignutog nižeg priroda u makroispitivanjima.

ZAKLJUČAK

Analiza proizvodnje pšenice u S R Hrvatskoj kao i makroispitivanja 50 novih sorti izvedenim na poljoprivrednim kombinatima pokazuje slijedeće:

- stagniranje hektarskih priroda zrna od 1976. godine, kada je republički prosjek iznosio 3,63 t/ha na 369.000 ha.
- porast sjetvenih površina na društvenom sektoru proizvodnje za 22.000 ha; pad na privatnom sektoru čak za 88.000 hektara. Tako su u odnosu na sjetvene površine u periodu 1959 — 1973. sjetvene površine u zadnjih 10 godina opale za 66.000 hektara;
- pa je s time u vezi došlo do blagog smanjenja ukupne proizvodnje, pa čak i do smanjenja proizvodnje na društvenom sektoru proizvodnje S R Hrvatske. Osjetno je opala proizvodnja privatnog sektora proizvodnje.

Zbog toga republička proizvodnja u tom periodu izuzetno je bila visoka. Proizvodnja u godini 1976. nije mogla podmiriti potrebe pšenice u Republici. Nisu se mogle uskladištiti određene količine kao rezerve a o izvozu se nije moglo govoriti.

Svakako da su društveno-ekonomski razlozi djelovali nepovoljno na proizvodnju pšenice na privatnom sektoru — izazvali su smanjenje sjetvenih površina, stagnaciju hektarskih priroda, smanjenje zainteresiranosti i ulaganja u proizvodnju pšenice.

S obzirom da se radi o sjetvenim površinama od preko 200.000 ha. trebalo bi izmjenom uvjeta proizvodnje i otkupa povećati zainteresiranost za proizvodnju pšenice na selu općenito naročito za intenzifikaciju proizvodnje i povećanje hektarskih priroda.

No, što je razlog za stagnaciju proizvodnje na društvenom sektoru ostaje da se detaljnije analizira zbog toga što su opremljenost i uvjeti proizvodnje mnogo povoljniji. Da li je tome razlog sortiment, uređenost sjetvenih površina, klimatski faktori neadekvatni repromaterijal ili tehnologija odn. cjelokupni ekološko-tehnološki kompleks.

Trebalo bi izvršiti analizu reakcije priroda sorti dominantnih u proizvodnji na osnovne tehnološke mjere pojedinih ekoloških područja. Utvrditi koje mjere po količini i roku izvođenja su djelovale nepovoljno na prirodu odn. koja je struktura faktora (mjera) bila na parcelama s maksimalnim prirodom. To jest utvrditi razloge suviše velikog variranja priroda jedne iste sorte na jednom kombinatu i regiji proizvodnje i razloge slabog iskorištavanja potencijala rodnosti sorti.

S razloga što je 1976. ostvaren najviši prosječni prirod u Republici kada je u proizvodnji dominirala »zlatna dolina«, koju su danas u proizvodnji zamijenili nove visokorodne sorte smatrao sam stručno i znanstveno opravdanim dati analizu istraživanja rodnosti tih novih visokorodnih sorti, ne samo toga radi što sa novim sortimentom još do sada nisu dostignuti prirodni iz 1976. nego i radi toga što bi se sa uvođenjem u proizvodnju novih sorti no stvarno rodnijih od Zlatne Doline bila postavljena solidna biološka osnova za povećanje hektarskih priroda.

To je u našoj današnjoj situaciji apsolutno nužno kako bi se na smanjenim sjetvenim površinama proizvelo 135.000 odn. čak i 150.000 vagona zrna kao što je republičkim planom predviđeno da se ostvari u 1985. godini.

No za to je potrebno posjedovati ne samo visokorodan i adaptabilan sortiment i ostali repromaterijal, nego i razrađenu modernu tehnološku liniju po najrodnijim sortama i regijama proizvodnje.

Analiza 4-godišnjih istraživanja rodnosti ispitivanih sorti pokazuje da su sorte LONJA i linije Zg 6569/76, Zg 6899/76 i Zg IPK 1270 postigle najviše prirode u ispitivanjima preko 10% više od »zlatne doline«, kao i da je 14 sorti i linija iz iste grupe bilo prema podacima iz tabele 3 za 5 — 10% rodnije od »zlatne doline«.

Svakako da bi proizvođači trebali spomenute sorte što bolje upoznati i uvoditi u proizvodnju.

LITERATURA

1. Dokumentacija Zavoda za statistiku SR Hrvatske, Zagreb 1971—1982.
2. Dokumentacija Komiteta za polj. S R Hrvatske.
3. **Daničić, V. 1979:** Rezultati makrosortnih pokusa ozimom pšenicom u S R Hrvatskoj za 1979. PCH Zagreb
4. **Daničić, V. 1980:** Rezultati makrosortnih pokusa ozimom pšenicom u SR Hrvatskoj za 1980. PCH Zagreb
5. **Jurko D. 1981:** Agroindustrijski kompleks u Društvenom planu S R Hrvatske za razdoblje 1981—85. Bilten »Poljodobra«, 10/81 Zagreb
6. **Kolak, I. 1982:** Rezultati makrosortnih pokusa oz. strnih žita u S R Hrvatskoj za 1981/82. PCH Zagreb
7. **Potočanac, I. 1981:** Pšenica u svijetu i kod nas. Bilten »Poljodobra«, 6/81. Zagreb
8. **Potočanac, J. 1982:** Oplemenjivačko-genetski rad i osobine stvorenih Zg sorti i linija oz. pšenice. Bilten »Poljodobra«, 1/82, Zagreb
9. **Žanić D. i Kolak I. 1981:** Kvaliteta i priroda pšenice u makropokusima 1980/81. god. na području S R Hrvatske. »Žitozajednica« i PCH Zagreb